

Het is de afgelopen jaren maar weinigen ontgaan: ecologie is ook binnen de podiumsector een belangrijk thema geworden. En terecht... Het besef dat ook onze activiteiten een onmiskenbare impact op het leefmilieu hebben, heeft in 2008 een extra duwtje in de rug gekregen toen het Londense stadsbestuur haar *Green Theatres Plan* bekendmaakte. Volgens dat plan moet de CO₂-productie van de theatersector in die stad tegen 2025 met 60% dalen.

Sindsdien is er een zekere oververzadiging aan initiatieven en informatie. Dat uit zich veelal in desinteresse of de opmerking "alweer zo een project" wanneer ikzelf voor REcoEP mensen benader. Al zijn de vele initiatieven niet onbelangrijk, de resultaten zijn te weinig gecoördineerd, en vooral te weinig concreet. De enkele tools die dan wel weer wijd verspreid zijn, zoals de CO₂ calculator van het Britse Theatres' Trust of Julie's Bicycle, spitsen zich echter toe op het Britse theaterlandschap.

In Vlaanderen gingen na de publicatie van het Londense Green Theatres Plan verschillende organisaties spontaan aan de slag om na te gaan hoe zij zelf groener kunnen werken; van de twee klimaatconferenties van het VTi, tot grensoverschrijdende werkgroepen, projecten en conferenties toe.

Opvallende afweziging in deze ecologierace van de kunstensector zijn de beleidsmakers. Of het nu gaat om het kunstenbeleid, of om lokale of stedelijke beleidsmakers, de algemene regel is dat er weinig of geen concreet beleid inzake ecologie binnen de kunstensector is. De recente conferentie over een duurzaam Vlaams kunstenbeleid ging vooral over economische duurzaamheid, een toch wel ietwat ongelukkig gebruik van de term *duurzaam*.

Het ontbreken van een beleid met duidelijk gedefinieerde doelstellingen heeft tot op zekere hoogte geleid tot een wildgroei aan projecten en informatie. Het VTi werkt al enkele jaren aan de materie, samen met o.a. BASTT, Netwerk 2020 doet hetzelfde op internationale schaal, EcoLife organiseert cursussen en choachings voor de cultuursector, Groenevent bekroont groene evenementen, en tegelijk wordt iedereen zowat om de oren geslagen met checklists, CO₂ calculators, werkgroepen, ecoteams, conferenties, studiedagen, en bedrijven die maar al te graag hebben dat we allemaal ons bestaand verlichtingssysteem door meer duurzame alternatieven gaan vervangen. Met het project REcoEPbehoor ikzelf ook tot die wildgroei. Wie geraakt er nog aan uit?

Labels en standaarden

Het gebrek aan een gecoördineerd beleid, dat verwachtingen en normen vooropstelt voor alle spelers in het veld, maakt het zeker niet makkelijker. De wirwar aan informatie betekent anderzijds niet dat er geen waardevolle en heel concrete kennis en informatie bestaat om gradueel tot een groener productieproces binnen de podiumsector te komen. De informatie moet in veel gevallen echter bijeengesprokkeld worden uit een aantal verschillende kanalen. Eén van die kanalen is bijvoorbeeld <http://www.labelinfo.be>, een website met uitleg over ecolabels gaande van voeding over bouwmaterialen tot reizen en elektronica. Een groeiend aantal organisaties en schouwburgers in België let bij aankoop van verbruiksmaterialen reeds op de ecolabels. Zo wordt er in een aantal huizen uitsluitend met FSC-gecertificeerd hout gewerkt.

Toch schuilt ook hier een addertje onder het gras. De meeste labels evalueren slechts enkele van de vele aspecten die bijdragen tot de duurzaamheid van een materiaal of product. Voor hout zijn er bijvoor-

beeld 3 verschillende ecolabels in omloop. De ironie wil echter, dat geen enkel van deze labels de duurzaamheid van het hout in al zijn productiestappen evalueert. Zo garandeert het FSC-label enkel dat het hout niet afkomstig is uit wildkap of van beschermde boomsoorten. Maar of de volledige samenstelling van het uiteindelijke houtproduct ook effectief milieuvriendelijk is, kan uit deze labels niet afgeleid worden. FSC-gecertificeerd hout kan nog steeds hoge concentraties aan formaldehyde bevatten, of andere giftige stoffen, afhankelijk van de lijmen en uithardingsproducten die bij de productie gebruikt werden.

Jellyfish Theatre, © The Red Room

Bovendien kan de afkomst van het hout in een aantal veelgebruikte houtproducten zoals spaanplaat erg moeilijk gecontroleerd worden doordat spaanplaat houtresten en gerecycleerd houtafval bevat, waarvan de oorsprong vaak niet of onvoldoende gekend is. Vraag maar eens bij Brico of zij weten welk soort lijm er gebruikt werd voor de productie van een spaanplaat. Er zullen nogal wat wenkbrauwen fronsen.

De DIY van het groene theater

Enkele maanden geleden had ik even de tijd om in Londen een kijkje te nemen in het tijdelijke JellyfishTheatre. Het theater was opgetrokken uit afgedankte paletten en houtresten, opgehangen aan een trussstructuur. Lege waterbidons werden omgebouwd tot een verluchtingsstelsel, en het hele theater draaide op een combinatie van zonnepanelen, de Arcola hydrogeen fuelcel, en een dieselgenerator. Over die laatste twee valt nog wel iets aan te merken, maar het hele gebouw is natuurlijk in de eerste plaats een statement, met een energieverbruik van minder dan 10% van dat van een conventioneel theater. Een statement dat enkele weken geleden trouwens volledig gerecycleerd werd. Op een efficiënte manier ecologisch werken betekent in de eerste plaats dat elke stap van het productieproces geëvalueerd moet worden. Zo werd het JellyfishTheatre geassembleerd uit gerecycleerd materiaal,

op een danige manier dat het gemakkelijk demonteerbaar was, om vervolgens volledig gerecycleerd te worden. Dit gebeurt al in beperkte mate in het Kaaitheater, waar al geruime tijd materialen zoals hout, ijzer, etc... hergebruikt worden. Het Toneelhuis werkt dan weer enkel met FSC-gecertificeerd hout. De bestaande tools zoals de checklist van het VTi en de website van labelinfo.be kunnen daarbij goede hulpmiddelen zijn.

Op een meer structurele manier werken kan door bijvoorbeeld eco-charters op te stellen met bepaalde eisen en huisregels voor personeel, leveranciers en gasten (publiek, artiesten, etc...). Zo geeft het Londense Arcolatheater de bezoekende gezelschappen de keuze om ofwel met hun zelf ontwikkelde hydrogeen fuelcell te werken, ofwel met een beperkt wattage van het gewone stroomnet. Het Théâtre du Public in Houdeng-Geognies gebruikt sinds kort eco-charters voor zijn voorstellingen. Het Théâtre d'un Jour (T1J) in Voneche investeerde onlangs in een mini-Iveco die tegelijk dienst doet als collectief vervoer voor het personeel alsook als transport voor materiaal. Men kan bijvoorbeeld ook vastleggen dat enkel met transporteurs gewerkt wordt die op biodiesel rijden, of dat postverdeling binnen de stad met een lokale fietskoerier verstuurd worden. In Brussel zijn al een aantal

commerciële groene fietskoeriers, zoals bv. EcoPostal. Wat al deze initiatieven op zijn minst teweegbrengen is het besef van de hoogdringendheid om groener te werken binnen de podiumsector, ook al staat een Vlaams of Brussels Green Theatres Plan er niet meteen aan te komen. Een actievere ondersteuning vanuit het beleidsniveau zou de hele zaak zeker geen windeieren leggen. Tot het zover komt is het in eerste instantie improviseren geblazen.

Voor meer achtergrondinformatie kan je terecht op volgende website:

<http://recoep.blogspot.com>

<http://www.juliesbicycle.com>

<http://www.greeningtheatres.com>

<http://www.theatretrust.org.uk>

<http://www.network2020.org>

<http://www.vti.be/nl/projects/ecopodia>

Deze tekst is een bijdrage van het project REcoEP, een initiatief van het Kenniscentrum Podiumtechnieken van Erasmushogeschool Brussel/Rits, gesteund door het Fonds voor Duurzaam Afval- en Energiebeheer. Voor meer informatie kan je terecht op <http://recoep.blogspot.com>.

N MEMORIAM

Stefaan Monsieur 1952-2010

Een diep droeve gebeurtenis is ons hier overkomen.

Tijdens de afbouw van L'Amour De Loïn in de Opera van Gent, heeft zich een zwaar ongeval voorgedaan.

Daarbij werd Stefaan Monsieur, een van onze podium technici, dodelijk getroffen en overleed ter plaatse.

Wij verliezen een heel erg dierbare vriend en collega...

Nu doen we ons uiterste best om terug vertrouwen te vinden en hier zelfs sterker samen uit te komen.

Adieu,

Wietse Bovri

Een grote leegte komt ons tegemoet

Geen Monsieur meer

Op de scène

Ieder van ons had stille bewondering voor je.

Je gedrevenheid, discipline, orde, attentie.

En nog het meest bewondering voor al je muzikaliteit

Waar je ons meermaals mee verblijde.

Een grote leegte komt ons tegemoet

Maar je geest is niet verloren.

Hij zit in ieder van ons

HERBOREN

Stef

(Collega van Stefaan)

Eric De Volder 1946-2010

De bezieler van de Gentse theatergroep Ceremonia overleed op zondag 29 november. Wij zochten enkele uitspraken op die Eric's leefwereld verwoordden:

Eric over zijn verhouding met de acteurs:

"Je kunt het zo bekijken. Mijn acteurs stappen in het rond op die scène, maar ze weten nooit op voorhand waar hun voet terecht zal komen. Alleen moeten ze er heel zeker van kunnen zijn dat er geen put zal zijn op de plek waar ze hun voet neerzetten. Dat is de uitdaging voor mij als regisseur. Er mogen geen putten zijn, en als er een put is, moet ik ervoor zorgen dat ze er niet invallen. Je moet als regisseur natuurlijk af en toe gewoon beslissingen nemen, maar als het goed zit, zijn er altijd argumenten te vinden voor die beslissingen. Je moet omstandigheden creëren waarbinnen problemen zichzelf oplossen. Dan wordt het plezierig en aangenaam, dan ga je fluitend en zingend door het leven." (DM 12 december 2002)

Eric over de grotesk geschminkte gezichten die typerend zijn voor de Ceremoniastijl:

"Die maskers scheppen plastische mogelijkheden om ook zonder woorden het verhaal uit te drukken. Ze geven kleur en expressiviteit en zetten het spel en de mimiek extra in de verf. Een stuk is bij mij nooit een vooropgezet iets, personages ontstaan uit improvisaties met de acteurs op de scène. Voor "au nom du père" liet ik de acteurs tot hun personages komen door hen keitjes te geven waarin je gezichten kon zien. Daar hebben ze zich naar geschminkt en via dat gezicht hebben ze een houding gezocht die bij de personages paste."

(DM 23 november 2006)